

Elsevier – ideální propojení vydavatelské činnosti, informačních produktů a služeb v oblasti STM

Úvod

Nizozemská společnost Elsevier Science Inc. je jedním z předních světových multimediálních vydavatelů a poskytovatelů služeb a informačních produktů v oblasti STM (Science, Technology, Medicine – věda, technika, lékařství)¹⁾. Je součástí nadnárodní společnosti Reed Elsevier Group PLC. Elsevier má sídlo v Nizozemsku a pobočky v Evropě, pacifické Asii a Severní a Jižní Americe. Elsevier ročně publikuje na 1800 titulů odborných časopisů a 2200 knižních titulů pokrývajících všechny hlavní vědecké, technické a lékařské obory.

Nabízené informační produkty zahrnují knihy, časopisy, elektronické produkty a služby, databáze a informační portály, které zprostředkovávají odborné informace vědecké, technické a lékařské veřejnosti. Elektronické knihy publikované vydavatelstvem Elsevier jsou rovněž součástí portálu netLibrary, který od roku 1998 buduje a provozuje OCLC.

Předplatitelé získávají prostřednictvím služby Elsevier Electronic Subscriptions přístup do online databáze Elsevier ScienceDirect, která zpřístupňuje odborné časopisy vydávané společností Elsevier a dalšími spolupracujícími vydavateli.

Významným počinem v historii firmy Elsevier byl v roce 1998 nákup informačních produktů Engineering Information zahrnujících Engineering Index, databázi Compendex a související produkty a Engineering Information Village Service. Rok předtím se Elsevier spojil s firmou Wolters Kluwer a nakoupil databázi Belstein.

V roce 2001 společnost uvedla tzv. novou generaci *ScienceDirect* zahrnující služby ScienceDirect Digital Collections, ScienceDirect Navigators, ScienceDirect Web Editions, ScienceDirect OnSite/Hybrid Solutions a ScienceDirect Portal (scirus.com), zprostředkovávající přístup k vědeckému obsahu pomocí služby s rozšířenou možností výběru a s aktualizovatelnou funkcí. Rozšířené možnosti výběru zahrnují tyto vlastnosti:

- V případě *ScienceDirect Digital Collections* lze nastavit možnost výběru předplatného pro soubory plnotextových časopisů, referenčních a dalších elektronických publikací vydavatelství Elsevier.
- Portály *ScienceDirect* sestávají z tematicky či oborově definovatelných abstraktních databází. Jsou navrženy tak, aby podporovaly rychlé vyhledávání a zahrnují otevřená přímá a nezprostředkovaná propojení s plnotextovými články v databázi ScienceDirect.
- *ScienceDirect Web Editions* je elektronická služba pro institucionální předplatitele časopisů vydávaných firmou Elsevier a dalšími vydavateli, která na vstupní úrovni poskytuje základní elektronický přístup k jednotlivým titulům, ročníkům a čísům předplacených

časopisů. Tuto službu lze využít též jako paralelní elektronický doplněk předplatného tištěných titulů.

- Služba *OnSite/Hybrid* umožňuje lokální integraci obsahu a služeb na intranet.
- *Portál Scirus*, vyvinutý společně s Fast Search & Transfer ASA (FAST), je nový webový vyhledávací systém vědeckých informací.

Archivy článků z odborných časopisů jsou postupně doplňovány o referenční literaturu převážně z oblasti lékařství, psychologie a sociální psychologie, v níž je možné na základě předplatného vyhledávat podle údajů ve strukturovaném bibliografickém záznamu nebo v plných textech.

Databáze ScienceDirect

Databáze ScienceDirect byla komerčně uvedena do provozu v roce 1999. Databáze zahrnuje všechny články z 1800 titulů vydávaných Elsevier Science s retrospektivou od roku 1995 a obsahuje 5 milionů článků přístupných ve formátech HTML a PDF. Svým rozsahem se řadí mezi největší plnotextové databáze v oblasti STM (pojem věda zde zahrnuje nejen společenské vědy, management, obchod, ale i knihovnictví apod.). Reed Elsevier v současnosti publikuje 20 % základních oborových komerčně dostupných časopisů a je největším vydavatelem STM časopisů²⁾.

ScienceDirect je pokračovatelem předchozích projektů služeb elektronických časopisů *ADONIS* (konsorcium elektronických časopisů), *TULIP* (The University Licensing Program) a *EES* (Elsevier Electronic Subscriptions). Vývoj ScienceDirect byl ovlivněn také spoluprací na projektu *PEAK* (*Pricing Electronic Access to Knowledge*)³⁾ Michiganské univerzity.

V roce 2000 byla do databáze implementována služba křížového vyhledávání (cross-database searching) umožňující vyhledávání v sekundárních licenčně přístupných databázích (Ei COMPENDEX, EMBASE, Beilstein, INSPEC, BIOSIS Previews, BIOTECHNOBASE, FLUIDEX, Geobase, OceanBase a World Textiles), takže ScienceDirect slouží jako informační brána (gateways) pro oblast STM. Dalšími systémy obdobného typu (informačními branami) jsou např. MathSciNet/Math Reviews, ISI Web of Science, PubMed, SilverPlatter nebo CSA (Cambridge Scientific Abstracts).

Databáze ScienceDirect využívá technologii DOI (Digital Object Identifier) umožňující prostřednictvím platformy CrossRef, vyvinuté firmou Elsevier společně s dalšími 30 vydavateli, využít aparátu odkazů: citace na konci článku mohou zahrnovat odkazy k dostupným abstraktům, záznamům z jiných databází nebo odkazy k plným textům.

Produkt ScienceDirect zahrnuje tři základní platformy:

- internetová (webová) verze – *ScienceDirect*
- lokální integrovaná knihovna – *ScienceDirect OnSite*
- intranetová instalace – *ScienceServer*⁴⁾

ScienceDirect nabízí plnotextové tituly k uložení na lokální servery v produktech s názvem ADONIS Document Delivery Service a ADONIS Electronic Journal Subscriptions. Databáze ScienceDirect umožňuje vyhledávání v bibliografických záznamech a plných textech dokumentů u všech titulů obsažených v databázi, u předplacených časopisů je možné prohlížení a ukládání plných textů nebo jejich zaslání na e-mailovou adresu, u nepředplacených titulů lze zakoupit články individuálně.

Časopisy v databázi ScienceDirect lze prohlížet podle ročníků a čísel, podle oborů vyjádřených předmětem a podle vydavatelů; vyhledávat v nich je možné podle autora, titulu, klíčových slov a abstraktu – globálně, oborově nebo v jednotlivých titulech. Databáze je vybavena poměrně kvalitním vyhledávacím aparátem s možností základního a rozšířeného vyhledávání s využitím booleovských operátorů (AND, OR, AND NOT), stahovací menu umožňují rychlé nastavení základních parametrů vyhledávání (s možností vyhledávat s nastavením filtru pro obor a datum). V pokročilem vyhledávání lze využít proximitní operátory s definováním vzájemné vzdálenosti slov nebo jejich souvšytku v poli. Během vyhledávání je možné zapnout nebo vypnout průběžné ukládání vyhledávání, jež lze později zobrazit – pro tuto funkci je nutné se nejprve do databáze individuálně přihlásit.

Vědecké informační portály Elsevier

Volně přístupné specializované oborové portály vydavatelství Elsevier jsou moderním nástrojem při poskytování služeb s tzv. přidanou hodnotou. Integrují v sobě:

- možnosti vyhledávání ve specializovaných oborových databázích (v ScienceDirect a dalších databázích) v kombinaci s bezprostřední možností získání plného textu (za předpokladu licenčního přístupu do databáze Elsevier ScienceDirect) nebo jeho nákupu za individuální cenu za článek (30 \$);
- rozšířené vyhledávání na specializovaném webu pomocí nástroje scirus.com;
- volný přístup na preprintové servery provozované ScienceDirect ve spolupráci s Open Archive Initiative a dalšími institucemi;
- komerční přístup k elektronickým verzím plných textů vydavatelství Elsevier (za předpokladu konsorciálního nákupu nebo nákupu prostřednictvím OCLC);
- přístup k dalším recenzovaným oborovým webovým informačním zdrojům;
- aktuální elektronickou novinkovou službu.

Přístup k podrobnému obsahu některých z portálů je podmíněn členstvím, které je finančně odstupňováno. Přístup k článkům a informacím na webových stránkách portálů je po provedení registrace do systému zdarma. Hlavní výhodou portálů je především **oborová tematizace**: díky **tematickému shlukování** produktů a informačních služeb vydavatelství Elsevier je možné oborově sledovat produkci a novinky daného oboru, popř. si objednat elektronickou novinkovou službu. Přístup k plným textům do databáze ScienceDirect, která je v České republice k dispozici ve vybraných institucích díky konsorciálnímu nákupu, je zajištěn nezprostředkovaně. Portály kromě produkce vydavatelství obsahují také odkazy na významné instituce a další oborové informační zdroje, informace o připravovaných konferencích apod. Další výhodou oborových portálů je přístup k předem nastavenému oborovému vyhledávání článků a bibliografických informací v systému scirus.com.

Přístup k portálům je možný též přímo z rozhraní databáze ScienceDirect. Následující text jednotlivé portály stručně charakterizuje.

ChemWeb (<http://www.chemweb.com/>)

V roce 1997 získal Elsevier ke spolupráci společnost MDL (Molecular Design Limited), která vlastnila databázi

s názvem Available Chemicals Directory (ACD). Obě firmy společným úsilím vyvinuly unikátní informační zdroj zahrnující rozsáhlou oblast informací z chemického výzkumu, průmyslu a příbuzných oborů.

Portál ChemWeb.com⁵⁾ je nejrozsáhlejším portálem firmy Elsevier a je rozčleněn na tyto tematické oblasti: analytická chemie, biochemie, elektrochemie, paliva, anorganická chemie, organická chemie, chemie materiálů, farmaceutické vědy, fyzikální chemie a polymery. Aktuální informace o novinkách v oblasti chemického výzkumu přináší elektronický webzine *Alchemist*.

V jednotném webovém rozhraní zprostředkovává ChemWeb přístup k patnácti databázím:

- *ACD/Labs Physico-Chemical Property Databases* – databáze chemických struktur, fyzikálně-chemických vlastností a údajů z experimentální chemie;
- *ACD/Labs Spectroscopy Databases* – databáze chemických struktur a fyzikálních vlastností z oblasti nukleární magnetické rezonance;
- *MDL Available Chemicals Directory* – databáze obsahující více než 1 milion chemických produktů od více než 600 firem s uvedením ceny výrobků včetně dostupného množství a kontaktů na dodavatele a distributory;
- *Bretherick's Reactive Chemical Hazards Database* – databáze poskytuje informace o potenciálním riziku reakcí souvisejících s chemickými sloučeninami; zdroje dat zahrnují časopisy zaměřené na bezpečnostní otázky, učebnice ze syntetické a preparativní chemie, bezpečnostní příručky, datové přehledy a záznamy o nehodách;
- *Combined Chemical Dictionary* – obsahuje záznamy o všech chemických sloučeninách uvedených ve slovnících nakladatelství Chapman & Hall/CRC Press. Obsahuje též údaje o chemických, fyzikálních a biologických vlastnostech sloučenin, systematické a obecné názvy sloučenin, referenční literaturu a strukturální schémata;
- *Properties of Organic Compounds* – databáze Chapman & Hall/CRC Press je zdrojem fyzikálních vlastností více než 28 000 organických sloučenin;
- *Chemical Engineering and Biotechnology Abstracts* (CEABA, producentem je firma DECHEMA) – přední databáze pokrývající oblasti chemického inženýrství a biotechnologií;
- *Chimica* – databáze abstraktů z více než 600 odborných časopisů zabývajících se chemií (analytická chemie, aplikovaná chemie, chemické inženýrství, životní prostředí, potravinářství, anorganická chemie, organická chemie, farmakologie, fyzikální chemie, polymery a toxikologie);
- *InnoCentive* – databáze s informacemi o zakázkách soukromých firem pro chemický výzkum;
- *Mindbranch* – databáze firmy Mindbranch, Inc., obsahující tisíce výzkumných zpráv a informací z mnoha nezávislých zdrojů z oblasti sahající od chemie po farmacii;
- *OHS Material Safety Data Sheets Database* – informace o legislativě, bezpečnostních rizicích a pravidlech v oblasti pracovního zacházení s chemickými materiály.

Databáze je možné prohledávat podle chemických struktur, názvů dokumentů, abstraktů, čísla rejstříku CAS, molekulárních vzorců (chemické struktury lze zobrazit pomocí jednoduché plug-in instalace).

Předplatitelé portálu ChemWeb mají dále bezplatný přístup do databází *MEDLINE*, *NIST Chemistry WebBook*, *Belstein Abstracts* a *IFI Claims/U.S. Patent*.

V těchto databázích lze vyhledávat za cenu poplatku za zobrazení plného záznamu (přístupové modely zahrnují individuální poplatek i jednotkovou sazbu – pay-per-view). Členové portálu ChemWeb mají dále volný přístup k vyhledávání v titulech a ke zobrazení abstraktů z více než 250 chemických časopisů, včetně jejich archivů (plný text je dostupný prostřednictvím ScienceDirect), k novinkám, nabídce volných míst, konferencím a knihkupectvím. Součástí volně přístupných služeb pro členy portálu je preprintová databáze Chemistry Preprint Server uvedená do provozu roku 2000 a budovaná ve spolupráci s Open Archive Initiative (781 článků).

BioMedNet (<http://www.bmn.com/>)

Portál BioMedNet byl uveden do provozu v roce 2000, umožňuje vyhledávání v abstraktech a plných textech článků z více než 112 časopisů vydavatelství Elsevier. Databáze obsahuje mj. cca 8000 článků od roku 1998 plnotextově přístupných z databáze ScienceDirect. Časopisy jsou v sekci Journal Collections rozděleny do předmětových oblastí, podle nichž si lze objednat elektronickou službu upozorňující na novinky z vybraného oboru, které jsou publikovány v databázi ScienceDirect. Uživatelé si mohou přizpůsobit skladbu časopisů a dalších materiálů podle svého zájmu.

Navigátor BioMedNet je rozdělen na webové informační brány zpřístupňující tematizovaný obsah a novinky z vydavatelství Elsevier a dalších spolupracujících vydavatelství: AgBio (zemědělské a biologické vědy), biotechnologie, molekulární biologie, výzkum léčiv, ekologie, evoluce a životní prostředí, endokrinologie, genetika, infekční choroby, molekulární biologie, molekulární lékařství, neurologie, farmakologie. Informační zdroje jsou obohaceny o zprávy, konference a denně aktualizovanou novinkovou službu, obsahují odkazy na 3500 odborných biomedicínských webů, nabídky pracovních míst, výzkumné nástroje apod.

BioMedNet vyniká nad ostatní biomedicínské webové informační zdroje především tím, že zprostředkovává přístup do množství unikátních biomedicínských databází (např. *MEDLINE*, databáze fenotypových a genotypových informací o mutacích a eliminaci myších genů Mouse Knockouts and Mutation Database (MKMD), Pharmacological Target Database ad.) a vědeckého informačního portálu *discoverygate.com*, jenž je produktem společnosti MDL.

Kromě toho Elsevier ve spolupráci s dalšími vydavateli a především s FAO (Food and Agricultural Organization) poskytuje rozvojovým zemím bezplatný přístup do databází a informačních zdrojů z oblasti zemědělství (AGORA – Access to Global Online Research in Agriculture).

ElsevierMathematics

(<http://www.elseviermathematics.com/>)

Vyhledávání v člancích 95 matematických, oborově tříděných časopisů plnotextově přístupných v ScienceDirect. V rubrice „Náš vydavatel vybírá“ zpřístupňuje vydavatelství plné texty vybraných článků v PDF. Volně přístupný je preprintový server obsahující více než 1000 článků.

K méně rozvinutým oborovým portálům patří portál **ElsevierPhysics** (<http://www.elsevierphysics.com/>).

ElsevierEngineering

(<http://www.elsevierengineering.com/>)

Provoz portálu byl zahájen v roce 2003. Portál umožňuje přístup k abstraktům 250 časopisů obsahově členěných do sedmi základních oblastí strojírenství a techniky obsažených v interdisciplinární databázi Egenius (s možností vyhledávání v titulech a abstraktech článků publikovaných během posledních dvou let). ElsevierEngineering News zprostředkovává novinky z mezinárodních časopisů a novinových zdrojů. Sekce konference odkazuje na stovky pořádaných konferencí rozdělených podle předmětových oblastí podobně jako odkazy na organizace a volně přístupné webové databáze z oblasti strojírenství a techniky.

Výsledkem společného projektu Elsevier Science a Engineering Information Inc. je webová informační služba **Engineering Village 2**, jež je společným webovým rozhraním pro vyhledávání v databázích Compendex, INSPEC, ENGnetBASE, USPTO Patent Database, esp@cenet a Techstreet Standards, zahrnujících na 6 milionů bibliografických záznamů z 5000 časopisů a více než 50 odborných publikací. Služba byla uvedena do provozu roku 2000. Engineering Village 2 je součástí produktu EI – Engineering Information[®], který v r. 2003 získal nejvyšší ocenění americké Asociace odborných knihoven (SLA).

ElsevierComputerscience

(<http://www.elseviercomputerscience.com/>)

Informační portál pro počítačové vědy umožňuje vyhledávání v titulech a abstraktech 110 předních odborných časopisů z oblasti počítačových věd publikovaných nejen ve vydavatelství Elsevier; volně přístupné je také vyhledávání na preprintovém serveru (<http://www.compsci-preprints.com>).

ElsevierSocialSciences (<http://www.socscinet.com>; <http://www.elseviersocialsciences.com>)

Informační portál pro společenské vědy je členěn do 15 průřezových předmětových oblastí (dílků portálů): management a podnikání, ekonomie, věda o řízení, výzkum vzdělávání, evaluace a metodologie, geografie, zdraví, turismus a turistické služby, jazyky a jazykověda, knihovnictví a informační věda, politologie, psychologie, bezpečnost, sociologie a sociální politika, přeprava. Dílčí portály jsou navzájem propojeny pomocí rychlé navigace. Vystavené informace zahrnují tradičně odkazy na časopisy, knihy, konference a odkazy na instituce a webové stránky.

Cardiosource (<http://www.cardiosource.com/>)

Výsledkem spolupráce mezi American College of Cardiology Foundation a vydavatelstvím Elsevier je nejobsáhlejší informační a vzdělávací online zdroj pro kardiologické lékařství. Kardiologické zdroje jsou integrovány v reálném čase, což umožňuje přístup k aktuálním informacím a nejnovějším poznatkům z oboru. Cardiosource dále nabízí výukové systémy, knihy, odborné časopisy, informace o léčích, novinky, klinické nálezy, výukové materiály.

Cardiosource umožňuje několik úrovní přístupu: registrovaný uživatel, základní předplatné a předplatné k databázi Premium.

Elsevier vyvinul další prostředky online přístupu ke klinickému znalostnímu systému firmy MD Consult (nyní součástí Elsevier), které jsou od června roku 2003 přístupné též mobilním telefonem, s možností vyhledávat a ukládat výsledky pomocí Palm OS a kapesního osobního počítače.

Součástí elektronických produktů vydavatelství Elsevier jsou multimediální výukové programy a učebnice převážně z oblasti lékařství (např. zdravotní péče, zubní lékařství apod.). Výukové programy jsou určeny pro studenty a zejména pro vyučující – s možností přizpůsobení kurzů pro vlastní potřebu. Produkty jsou přístupné na platformě CD-ROM nebo online na portálu Evolve (<http://evolve.elsevier.com/>). Výukové kurzy jsou navrženy v souladu s publikacemi Elsevier a jsou rozděleny do tří typů: vzdělávací zdroje, systémy pro správu výukových kurzů a online kurzy.

Scirus.com – webová vyhledávací centrála STM

V prosinci roku 2000 na konferenci Online Information 2000 konané v Londýně společností Elsevier Science a FAST (Fast Search & Transfer) oznámily a demonstrovaly nový, společně vyvinutý webový vyhledávací stroj pro vyhledávání vědeckých informací s názvem Scirus, který se stal od března následujícího roku součástí skupiny produktů ScienceDirect. Scirus se stal velkým krokem vpřed ve vyhledávání specifických odborných informací na webu. Nová verze systému Scirus umožňuje vyhledávání ve 150 milionech webových stránek přístupujících vědecké informace, téměř 13 milionech záznamů databáze MEDLINE, dále v databázích ScienceDirect, BioMed Central, USPTO Patent Database, technických zprávách NASA, databázi Beilstein abstracts, plnotextových článků IDEAL a e-printových archívech včetně E-Print ArXiv a CogPrints.

Hlavní výhodou systému Scirus je schopnost filtrovat pouze ty stránky, u kterých lze garantovat vědecký obsah (ve formátech HTML, PDF a postskriptové soubory)⁷⁾. Lokace webových stránek s vědeckým obsahem probíhá na základě schopností systému vyhledávat a provádět hloubkovou („deep web“) indexaci webových stránek, mezi které jsou zařazovány volně přístupné vědecké a odborné informační zdroje (např. domovské stránky vědců a univerzit), rozsáhlé databáze vědeckých, technických a lékařských časopisů, preprintové archívy a patentové databáze. Systém průběžně pro další indexaci ukládá data z partnerských databází a databází (MEDLINE na BioMedNet, Beilstein na ChemWeb, BioMed Central a z US Patent Office). Další část dat z databází pochází ze spolupráce s Open Archive Initiative (arXiv.org, NASA (včetně NACA a LTRS), CogPrints, Chemistry Preprint Server, Computer Science Preprint Server a Mathematics Preprint Server). Uložená data jsou klasifikována na základě předem definovaných specifických oblastí nebo typů dokumentů, které vycházejí ze znalostní databáze pojmů pro každou oblast vědy. Tímto způsobem vytvořené řízené slovníky použité pro klasifikaci webových stránek jsou automaticky porovnávány a mapovány vůči prekoordinovaným slovníkům vytvořeným pomocí intelektuální klasifikace rozsáhlých sbírek vědeckých odborných textů. Pokročilé vyhledávání nabízí řadu filtrů a případných omezení vyhledávání na datum, typy dokumentů, zdroje a předmětové oblasti.

Bibliografické databáze Elsevier

EMBASE, databáze Excerpta Medica

Biomedicínská a farmakologická bibliografická databáze je druhou nejvýznamnější databází svého oboru na světě. Obsahuje 9 milionů článků ze 4000 biomedicínských časopisů ze 70 zemí s retrospektivou od roku 1970 a s možností nezprostředkovaného přístupu k plným textům v databázích ScienceDirect, Cell Press, IDEAL Academic Press, LINK Springer-Verlag a Karger Online Journals. Databáze EMBASE je zpřístupňována databázovými centry DataStar, DIALOG, DIMDI, Ovid Online a STM nebo přímo prostřednictvím ScienceDirect jako součást licenční nabídky produktů Elsevier. Kompletní databáze EMBASE distribuovaná na CD-ROM zahrnuje retrospektivu od roku 1980 a specializované výstupy zaměřené na lékařské obory. Oborově profilované jsou též tištěné produkty. Pro věcné vyhledávání se v databázi využívá originální rozsáhlý biomedicínský a farmakologický tezaurus s názvem **EMTREE: The Life Science Thesaurus**, který obsahuje na 40 000 preferovaných termínů (deskriptorů), 190 000 synonym (nedeskriptorů) a 10 000 číselných kódů.

BIOTECHNOBASE

Provoz databáze byl oznámen v prosinci roku 2001. BIOTECHNOBASE je multidisciplinární databáze obsahující bibliografické záznamy z oblasti biologických věd (zemědělství, pěstování rostlin, biofarmacie, potraviny a nápoje, zdravotní péče o lidi a zvířata, ochrana a sledování životního prostředí). Obsahuje 1,7 milionů záznamů s retrospektivou od roku 1980 a plně pokrývá 310 průřezových odborných časopisů z oblasti biotechnologií a výběrově dalších 4000 časopisů z oblasti biologických věd. Databáze je indexována s využitím tezauru EMTREE a je přístupná online v databázových centrech STN a DIMDI nebo prostřednictvím ScienceDirect.

Elsevier BIOBASE

Elsevier BIOBASE obsahuje více než 2,2 milionů bibliografických záznamů z oblasti biologického výzkumu s retrospektivou od roku 1994, zpracovává 1900 oborových časopisů. Databáze je přístupná v databázových centrech DataStar, DIALOG, DIMDI, STN a ScienceDirect.

GEOBASE

Jedná se o unikátní multidisciplinární databázi shromažďující bibliografické informace z oblasti geologie, ekologie, geomechaniky, geografie a oceánografie. Databáze zahrnuje 1,3 milionů záznamů z 1800 časopisů s retrospektivou od roku 1980. Databáze je přístupná v systémech ScienceDirect, DIALOG, EINS a OCLC.

FLUIDEX

Bibliografická databáze obsahující více než 400 000 záznamů s abstrakty ze 300 odborných časopisů z oblasti technických vlastností a chování tekutin a plynů; zahrnuje též záznamy z oblasti výzkumu a aplikace hydraulických technologií a vzduchotechnologií s retrospektivou od roku 1974 s ročním přírůstkem 14 500 záznamů.

World Textiles

Databáze z oblasti textilních technologií World Textiles s 280 000 záznamy je ceněna především pro mezinárodní pokrytí vědeckých, technických, obchodních a ekono-

mických publikací. Dokumenty jsou pečlivě vybírány, čteny a klasifikovány podle unikátního klasifikačního schématu, které je průběžně rozšiřováno a doplňováno. Databáze pokrývá široký záběr témat včetně uživatelských rostlin, počítačového řízení výroby, výrobních a dokončovacích procesů, komerčního vývoje, zavádění textilních produktů, aspektů životního prostředí apod. Databáze slouží jako informační zdroj amerických, evropských a britských patentů.

Závěr

Vydavatelství Elsevier se během několika desetiletí stalo předním světovým producentem publikací, databází a elektronických služeb v oblasti STM. Promyšlenou akviziční politikou a neustále se rozšiřující spoluprací s dalšími odbornými vydavateli postupně získalo jednu z rozhodujících rolí na světovém trhu informačních produktů z oblasti STM. S využitím nejnovějších informačních technologií silně rozvinulo síťově orientované elektronické produkty a jako původně databázový producent se na trhu s informačními produkty postupně uplatňuje v roli databázového centra orientovaného na specifické oborové databáze. Odborná publikační činnost umožňuje rozvinout specializované výukové elektronické multi-mediální programy, které jsou součástí nabídky elektronických produktů vydavatelství.

Poznámky

- 1) Elsevier Inc., MIT Press (<http://mitpress.mit.edu/>), John Wiley & Sons (<http://www3.interscience.wiley.com/>), Springer-Verlag NY (<http://www.springer-ny.com/>), Blackwell Publishing (<http://www.blackwellpublishing.com/>)
- 2) *Publisher Mergers: A Consumer-based Approach to Antitrust Analysis*. Susman, Carter & Gray and the Information Access Alliance. June 2003.
- 3) HUNTER, Karen. Peak and Elsevier Sciences [online]. In *The Economic and Usage of Digital Library Collections: PEAK Conference, Ann Arbor, March 23, 2000*. Ann Arbor (Mich.): PEAK [Pricing Electronic Access Knowledge] Conference, 2000. 11 s. Dostupný z WWW: <<http://www.si.umich.edu/PEAK-2000/program.htm>>.
- 4) *ScienceServer LLC. ScienceServer Product Specification*. 1997-2000, s. 25. Dostupný z WWW: <<http://www.scienceserver.com/product-spec-v32.pdf>>.
- 5) Původně společný projekt Current Science Group a MDL Information Systems Inc., nyní součástí Reed Elsevier
- 6) Společnost Engineering Information Inc. začala poskytovat od roku 1969 databázové služby (COMPENDEX) a od roku 1995 své produkty zpřístupňovala na internetu (Ei Village). Roku 1998 inkorporována do Elsevier Science.
- 7) *Scirus White Paper: How Scirus Works*. Amsterdam: Elsevier Science, 2002. 24 s. Dostupný z WWW: <http://www.scirus.com/press/pdf/WhitePaper_Scirus.pdf>.

Literatura:

- LEVIS, John E. BioMednet for the serious Biomedical Researcher. *EContent* [online]. October, 2000, vol. 23, no. 5, pp. 35–36, 38. Dostupný z WWW: <<http://www.findarticles.com>>.
- ChemWeb.com Chemistry... (user guide)* [online]. London: ChemWeb 2002, 8 p. Dostupný z WWW: <<http://www.chemweb.com/cw2/flat/usermanual.pdf>>.
- DE PETRO, Thomas G. ScienceDirect: Elsevier Science's MegaSource. *EConnect* [online]. December 2000, vol. 23, no. 6, pp. 56–61. Dostupný z WWW: <http://www.findarticles.com/cf_0/m0BLB/6_23/67316051/p1/article.jhtml>.
- DIEDRICHS, Carol Pitts. Highlights of the second European ScienceDirect User Conference. *Library Collections, Acquisitions, and Technical Services* [online]. Autumn 2000, vol. 24, no. 3, pp. 391–402. Dostupný z databáze ScienceDirect: <<http://www.sciencedirect.com>>.
- HAWKINS, Donald T. Online Information 2000. *InformationToday, February* [online]. 2001, vol. 18, no. 2. Dostupný z WWW: <<http://www.research.ibm.com/journal/sj/404/mack.html>>.
- DILL, John Francis. *The Creative Role of the Professional or STM Publisher*. International Publishers Association. September 1994. Dostupný z WWW: <<http://www.ipa-uie.org/trainings/dill.html>>.
- International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers* [Homepage] [online]. Hague: International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers, 1998. Dostupný z WWW: <<http://www.stm-assoc.org>>.
- SLA 2003 Buyer's Guide & Directory of Manufacturers & Suppliers. Information* [online]. Washington, DC: Special Libraries Association. Last modified in April 10, 2003. Dostupný z WWW: <<http://www.sla.org/content/SLA/who/DManufacture02.cfm>>.
- MDL and Elsevier Science work together to link scientist's desktops to the chemical literature. *Molecular Connection* [online]. October 1998. Vol. 17, no 10, pp. 24–25. Dostupný z WWW: <http://www.mdli.com/solutions/case_studies/mdl_chemlit_case_study.jsp>.

Daniel Kindl
Ústav informačních studií
a knihovnictví FF UK v Praze,
Národní knihovna ČR

